

INSPIRATIEDOCUMENT

Breda, een circulaire stad in 2050

December 2025

Inhoudsopgave

1. Voorwoord.....	3
1.1. Samen maken we Breda circulair.....	3
2. Inleiding.....	6
3. Breda bouwt aan een toekomst zonder afval.....	7
4. Bouwstenen voor een circulaire stad	12
4.1. Circulair gedrag zonder drempels	13
4.2. Samen maken we onze stad leefbaar.....	13
4.3. Nieuwe (digitale) technologie voor een circulaire toekomst.....	14
4.4. Circulariteit dichtbij huis	14
4.5. Van bezit naar gebruik.....	15
4.6. Bouwen aan de toekomst	15
5. De circulaire thema's van Breda.....	17
5.1. Thema I: Breda bouwt biobased en circulair	17
5.2. Thema II: Breda kiest voor circulair consumeren en inkopen.....	19
5.3. Thema III: Breda als circulaire hotspot en denktank.....	22
5.4. Thema IV: Breda verbindt boer en bord.....	23
5.5. Thema V: Breda maakt van afval grondstof voor de toekomst	24
6. Hoe verder?	26
6.1. Waarom Breda beleid én actie nodig heeft voor een circulaire toekomst.....	26
6.2. Onderzoek naar een Circulaire Hub.....	26
6.3. Ontwikkeling van een monitoringinstrument	27
6.4. Start van een circulaire campagne.....	27
7. Colofon.....	28

1. Voorwoord

1.1. Samen maken we Breda circulair

We staan aan de vooravond van een grote verandering. Een verandering die niet alleen noodzakelijk is, maar ook vol kansen zit. Ik heb het over de weg naar een circulaire economie. In Breda maken we hier serieus werk van door te denken én door te doen. We werken aan manieren om verspilling tegen te gaan, grondstoffen te hergebruiken en samen te bouwen aan een stad die klaar is voor de toekomst. Als gemeente hebben we een duidelijke stip op de horizon gezet: in 2050 willen we volledig circulair zijn. Dat betekent dat we nu slimme keuzes moeten maken. Keuzes die bijdragen aan het milieu, onze portemonnee en aan de kwaliteit van leven in Breda. Want een circulaire stad is niet alleen duurzaam, maar ook sociaal, innovatief en economisch veerkrachtig.

De energie in Breda is voelbaar. Van circulair bouwen tot herbruikbare verpakkingen, van voedselverspilling tegengaan tot delen en repareren: overal ontstaan initiatieven die laten zien dat het anders kan. Ondernemers, inwoners, onderwijsinstellingen en de gemeente trekken samen op. Dat is precies wat nodig is om van Breda een circulaire stad te maken waarin iedereen mee kan doen.

Met dit inspiratiedocument zetten we een belangrijke stap vooruit. De afgelopen periode zijn we in gesprek gegaan met koplopers in circulair ondernemen, van grote spelers tot mkb'ers, die aan de vooravond staan van een omslag. We hebben geluisterd, verbonden en samen gebouwd aan wat er leeft in onze stad. Tijdens deze gesprekken kwamen waardevolle inzichten naar voren: over de uitdagingen bij circulair ondernemen, het opschalen van initiatieven en het versnellen van de beweging. Maar vooral spraken we over kansen en oplossingen, want die zijn er volop. Dit document brengt de circulaire beweging in kaart, geeft richting aan onze gezamenlijke inspanningen en vormt een stevige basis voor de toekomst. Niet als eindpunt, maar als startschot voor de volgende fase. Want de weg naar een circulaire stad bewandelen we samen: met lef, creativiteit en vertrouwen in elkaar.

Laten we die toekomst samen vormgeven. Voor onszelf, voor de generaties na ons, en voor een Breda dat bruist van duurzame ideeën. Samen maken we Breda circulair. Samen maken we het verschil.

Doe je mee?

Peter Bakker
Wethouder Klimaat en Energie
Gemeente Breda

van pet naar pret met led

Duurzaamheid - Techniek
Creativiteit - Doen - Plezier

ontdekkingstocht

1. Inhoudelijke voorstellen
2. Het kan anders zijn
3. Het kan anders zijn
4. Het kan anders zijn

www.vanpetnaarpret.nl
Powered by Gemeentegroep

TRAP TEGEN TROEF

CIRCULAR EXPERIENCE CENTER

www.circularexperiencecenter.org
www.utvondfamilie.nl

Biorizon
The next generation

Water Based Building Blocks (WBB)

Water Based Building Blocks (WBB) are a new type of building blocks that are made from water and are 100% biodegradable. They are designed to be used in a circular economy, where they can be used and then recycled back into the system. The WBB are made from a special type of paper that is treated with a special coating that makes it water-resistant. They are also designed to be used in a way that minimizes waste and maximizes the use of the material.

2. Inleiding

We maken en gebruiken tegenwoordig meer spullen dan ooit. Maar grondstoffen zijn niet oneindig en de afvalbergen groeien. Daarom wint de circulaire economie terrein: een manier van werken waarbij we slimmer omgaan met materialen, producten langer gebruiken en afval zoveel mogelijk voorkomen. Dat is niet alleen goed voor het milieu, maar levert ook kansen op voor innovatie, werkgelegenheid en kostenbesparing. Van circulair bouwen tot herbruikbare verpakkingen en van reparatie tot delen: de beweging is volop gaande.

Breda wil een stad zijn die klaar is voor de toekomst. Een stad waar we zorgvuldig omgaan met wat we hebben, verspilling voorkomen en samen slimme oplossingen bedenken. Dat noemen we een circulaire stad. In een circulair Breda sluiten we de verschillende kringlopen in de stad, dorpen, wijken en het buitengebied. Dat is belangrijk, want onze huidige manier van produceren en consumeren - spullen maken, gebruiken en weggooien - past niet meer bij de uitdagingen van deze tijd. Een circulaire stad is bovendien minder afhankelijk van (kritieke) grondstoffen uit andere landen.

Breda heeft als doel, net als alle andere gemeenten in Nederland, in 2050 volledig circulair te zijn. Dat is een flinke opgave. Een circulaire stad vraagt om een andere manier van denken en handelen tussen inwoners, bedrijfsleven, het onderwijs en de overheid. Maar een circulaire economie biedt vooral kansen, voor bijna alle domeinen. Samen maken we in Breda de weg vrij voor een circulaire stad waarin iedereen mee kan doen! Met dit inspiratiedocument kunnen we toewerken naar toekomstig beleid en een uitvoeringsprogramma voor circulaire economie in Breda.

Wat is een circulaire economie?

In een circulaire economie draait alles om slim en efficiënt omgaan met grondstoffen:

- I. Producten en materialen worden hergebruikt of gerepareerd.
- II. Nieuwe grondstoffen worden zo min mogelijk gebruikt.
- III. Afval bestaat eigenlijk niet meer, want alles krijgt een tweede leven.
- IV. Hernieuwbare grondstoffen (zoals hout of andere biobased materialen) spelen een belangrijke rol.

De gemeente Breda volgt hierbij de definitie van het Planbureau voor de Leefomgeving: het doel is om grondstoffen optimaal te benutten met de hoogste waarde voor de economie en zo min mogelijk schade voor het milieu.

3. Breda bouwt aan een toekomst zonder afval

Breda heeft een grote ambitie: in 2050 willen we een stad zijn zonder afval. Tegelijkertijd groeit Breda de komende jaren flink. Er komen nieuwe woningen, bedrijven en voorzieningen bij. Dat is goed nieuws, want zo ontstaat er meer ruimte om te wonen, meer levendigheid en meer aantrekkingskracht voor de stad. Maar groei betekent ook: meer energieverbruik en meer afval. Hoe past dat bij het idee van een circulaire stad? Precies daar ligt de uitdaging. Door slimmer om te gaan met grondstoffen, energie en afvalstromen, kan Breda groeien én tegelijkertijd duurzamer worden. Zo bouwen we samen aan een stad die klaar is voor de toekomst.

Daarom moeten we nú al nadenken over hoe we als gemeente aan de slag gaan om van Breda een circulaire stad te maken. Als gemeente nemen we hierin het voortouw en vervullen wij een voorbeeldfunctie. We sluiten aan bij de ambities van Europa, Nederland, Provincie Noord-Brabant en de regio. We bouwen verder op bestaand beleid en plannen die bijdragen en kansen bieden aan een circulaire toekomst, zoals de Actualisatie uitvoeringsprogramma 'Samen naar minder afval' 2025-2030, de Woonvisie 2024-2040, de Onderwijsvisie 2025-2030, de Omgevingsvisie Breda 2040, de Visie Openbare Ruimte Breda 2040 en de Duurzaamheidsvisie 2030 van de gemeente Breda. Dit doen we niet alleen. Wederkerigheid is onze kernwaarde. De gemeente Breda werkt samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en onderwijsinstellingen aan innovatieve projecten die verspilling tegengaan en materialen een tweede leven geven.

Er gebeurt veel op het gebied van circulariteit in Breda. Zo laten de partners van Breda Circulair zien dat duurzaam werken ook economisch loont. Breda Circulair heeft drie levendige community's: Agrifood Community, Circulaire hotspots & denktanks en Circulair & biobased bouwen. Kennis, onderzoek, ervaring en ondernemerschap komen samen. Boeren en bedrijven werken aan een circulaire voedselketen in proeftuin Agrifood en het project Lokaal Goud. Ook in de bouwsector worden grote stappen gezet. In het driejarige programma Cirkelstad De Baronie werken tientallen partijen met ons aan het opzetten van een lerend samenwerkingsverband rondom circulair bouwen in Breda, waarbij we Het Nieuwe Normaal inspireren, activeren en implementeren. Duurzaam

ondernemen wordt erkend en gewaardeerd met een Groene Pluim. En natuurlijk is er STEK: een creatief, circulair bedrijventerrein.

Breda laat zien dat een circulaire toekomst begint met samenwerken.

Participatie van gemeente Breda in keten- en sectorinitiatieven

De gemeente Breda neemt actief deel aan een breed scala van keten- en sectorinitiatieven om de transitie naar een circulaire en duurzame economie te versnellen. Door samenwerking met regionale, landelijke en sectorale partners wordt kennis gedeeld, innovatie gestimuleerd en gezamenlijk gewerkt aan een circulaire toekomst. Hieronder een overzicht van de belangrijke samenwerkingsverbanden en netwerken van de gemeente Breda.

Landelijk

- G40 – Het Nieuwe Normaal
- Koplopergroep Preventie
- Netwerk Circulaire Ambachtscentra
- Krachtenbundeling Rijk-Regio voor de Circulaire Economie voor de thema's Ruimte en circulaire economie, Circulair opdrachtgeven en inkopen, Vergunning, Toezicht en Handhaving (VTH), Midden- en Kleinbedrijf (MKB), Kennisdeling, Ketens-Maakindustrie (agendalid)

Regionaal

- Project De Circulaire Sprong (partner)
- Cirkelstad Baronie Breda (initiatiefnemer)
- REWIN
- ENZuid
- Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT) – Wonen
- Kennisdeling Demontagehallen
- Regio West-Brabant (kernteam circulaire economie)
- B7 werkgroep circulaire economie
- Regionale samenwerking circulariteit en grondstoffen

Van Brussel tot Breda: zo werken we aan een circulaire economie

Een circulaire economie, waarin we zuinig omgaan met grondstoffen en afval zoveel mogelijk voorkomen, ontstaat niet vanzelf. Daarom zijn er duidelijke regels en doelen opgesteld op verschillende niveaus: Europees, nationaal, regionaal en lokaal.

Europese doelen

De EU wil dat producten langer meegaan en makkelijker te repareren of te recyclen zijn. Zo moeten in 2030 alle verpakkingen herbruikbaar of recyclebaar zijn, en in 2035 moet 65% van het afval worden gerecycled. Uiteindelijk streeft de EU naar een volledig circulaire en klimaatneutrale economie in 2050.

Nationale doelen

Sinds 2016 is het doel voor een circulaire economie als volgt geformuleerd: Nederland is in 2050 volledig circulair en in 2030 is het gebruik van primaire abiotische grondstoffen met 50% afgenomen. Met de ervaringen van de afgelopen jaren is het doel nu concreter gericht op de gewenste effecten. Voor de korte termijn zijn drie nieuwe doelen geformuleerd gericht op het behouden van grondstoffen in de economie, het vervangen van grondstoffen door biograndstoffen en secundaire grondstoffen, en het besparen van grondstoffen. Deze doelen voor 2035 vervangen de doelstelling voor halvering van het grondstoffengebruik in 2030.

De doelen voor 2035 zijn vertaald in tussendoelen voor 2030:

- **Doel voor het behouden van grondstoffen in de economie**
In 2035 wordt minimaal 82% van het Nederlandse afval gerecycled en minimaal 15% wordt hoogwaardig gerecycled. Tussendoel 2030: In 2030 wordt minimaal 80% van het Nederlandse afval gerecycled en minimaal 11% wordt hoogwaardig gerecycled.
- **Doel voor het vervangen van primaire en abiotische grondstoffen**
Het aandeel duurzame biograndstoffen en secundaire grondstoffen binnen ons grondstoffengebruik is in 2035 minimaal 55%. Tussendoel 2030: Het aandeel duurzame biograndstoffen en secundaire grondstoffen binnen ons totale grondstoffengebruik is in 2030 minimaal circa 50%.
- **Doel voor het besparen van grondstoffen**
In 2035 is ons grondstoffengebruik 15% lager dan in 2016. Tussendoel 2030: Het grondstoffengebruik in 2030 is 6% lager dan in 2016.

Provinciale doelen (Noord-Brabant)

De provincie zet in op circulaire oplossingen in de maakindustrie, bouw, biomassa, kunststoffen en consumptiegoederen. Ze stimuleren hergebruik, delen kennis en zoeken naar duurzame alternatieven voor eindige grondstoffen.

Regionale doelen RWB

In de 'Aanpak circulaire regio 23-27' heeft Regio West-Brabant richtinggevende doelen gesteld voor 2030. In 2030 is het gebruik van primaire grondstoffen met 50% teruggebracht en minimaal 20% van de fossiele grondstoffen vervangen door biobased (plantaardige) grondstoffen.

Regionale doelen SRBT

In 2023 hebben de partners binnen de regio SRBT (Samenwerkingsverband Regio Breda-Tilburg) samen een duidelijke koers uitgezet. De SRBT wil toe naar een duurzame, innovatieve en toekomstbestendige economie. Om dat te bereiken, werkt de SRBT aan een sterke regionale visie op ruimte en economie. SRBT wil zich binnen Brabant duidelijker profileren en beter inspelen op grote maatschappelijke veranderingen, zoals de energietransitie en digitalisering. Daarbij staat één ding centraal: technologie moet bijdragen aan het welzijn van mensen. Dat noemen we Human Centered Innovation: mensgerichte, digitale innovatie met maatschappelijke impact. Deze ambitie krijgt al vorm op verschillende plekken in de regio, zoals in het Kenniskwartier in Tilburg en het Innovatiedistrict in Breda. Hier komen kennis, innovatie en stedelijke ontwikkeling samen om de economie van morgen te bouwen.

Focus ligt op technologische toepassingen voor:

- Energietransitie
- Circulaire economie
- Logistieke innovatie

Regionale doelen Baronie

De gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Moerdijk en Oosterhout slaan de handen ineen om samen werk te maken van een circulaire economie. Deze samenwerking richt zich op het slimmer omgaan met grondstoffen en het verminderen van afval. De overgang naar een circulaire economie staat nog aan het begin, maar de ambitie is duidelijk: samen een netwerk vormen dat niet alleen binnen de regio, maar ook daarbuiten invloed heeft. Door kennis te delen en samen te werken, willen de gemeenten sneller vooruitgang boeken en minder afhankelijk zijn van externe partijen. Deze gezamenlijke inzet draagt bij aan landelijke doelen voor afvalvermindering (VANG) en brengt een duurzame samenleving dichterbij. Belangrijke thema's binnen de samenwerking zijn het verbeteren van het milieu, het vergroten van bewustwording bij inwoners, ondernemers en raadsleden, en het benutten van regionale kansen op het gebied van verwerking, innovatie en samenwerking met onderwijs, overheid en bedrijfsleven.

Lokale doelen

In het bestuursakkoord 'Dichtbij doen, samen sterk vooruit (2022-2026)' zet Breda vol in op een duurzame en veerkrachtige economie. Dat betekent: werken aan een stad waarin bedrijven kunnen groeien én bijdragen aan een betere wereld. Breda heeft een duidelijke stip op de horizon gezet: in 2050 wil de stad volledig circulair zijn.

4. Bouwstenen voor een circulaire stad

Als we het over een circulaire economie hebben wordt vaak gedacht aan wet- en regelgeving, de inzet van nieuwe technieken, of de ontwikkeling van herbruikbare materialen. Dit raakt de rol en verantwoordelijkheid van de overheid en de markt. Maar juist ook inwoners in een stad spelen een belangrijke rol in een circulaire economie: de consument. Samen kunnen we ervoor zorgen dat er minder spullen worden weggegooid, afval zorgvuldig wordt gescheiden en we meer spullen delen. Echte verandering begint bij onszelf. Door anders te kijken naar wat we kopen, gebruiken en weggooien, kunnen we samen een groot verschil maken. Afval en reststromen worden dan geen probleem, maar juist een kans: een bron voor nieuwe producten. Zo bouwen we samen aan een slimme, schone en toekomstbestendige stad.

Samen met onze circulaire partners hebben we gekeken naar de belangrijkste trends en ontwikkelingen, kansen en oplossingen. Deze inzichten laten zien waar Breda op kan inspelen. Ze vormen de bouwstenen waarmee we stap voor stap werken aan een circulaire stad.

Afval voorkomen

Steeds meer wetenschappers roepen op tot een andere aanpak van circulariteit. Tot nu toe ligt de focus vooral op het efficiënter produceren en recyclen van spullen. Maar dat is niet genoeg. We moeten ook kijken naar hoeveel we consumeren. Vooral het beperken van schadelijke consumptie – zoals spullen die we eigenlijk niet nodig hebben – is cruciaal. Dit heet refuse (afzien van producten) en rethink (slimmer omgaan met wat we al hebben), en is belangrijk want het helpt om het gebruik van grondstoffen te verminderen. Dit is essentieel in de strijd tegen klimaatverandering. Volgens het klimaatpanel IPCC kunnen veranderingen in ons consumptiegedrag de uitstoot van broeikasgassen met wel 40 tot 70 procent verminderen.

Als we efficiënter produceren, maar ondertussen steeds meer blijven kopen, dan maken we een groot deel van de milieuwinst weer ongedaan. Dit heet het reboundeffect. Het verklaart waarom alle inspanningen rond recyclen en hergebruik tot nu toe weinig echte impact hebben gehad.

Bron: Planbureau voor de Leefomgeving, 2023.

De R-ladder

4.1. Circulair gedrag zonder drempels

Mensen stappen sneller over op duurzame keuzes als die eenvoudig en logisch zijn. Denk aan producten die je makkelijk kunt repareren. Of locaties waar je spullen kunt delen of tweedehands kunt kopen. Hoe makkelijker we het maken, hoe vanzelfsprekender circulair gedrag wordt.

Stel je eens voor: net zoals je de lege flessen mee terug neemt naar de supermarkt, kun je kleding ook makkelijker omruilen of repareren bij het winkelen, staat er in elke straat een deelfiets of -auto en is een duurzaam product gewoon in het schap van een winkel in jouw wijk te vinden.

4.2. Samen maken we onze stad leefbaar

Steeds meer mensen willen actief bijdragen aan een fijne en gezonde plek om te wonen. Circulariteit sluit daar perfect bij aan: het gaat niet alleen om duurzaamheid, maar ook om verbondenheid. Als circulair gedrag - zoals repareren, delen of hergebruiken - onderdeel wordt van ons dagelijks of sociaal leven, voelt 'goed doen' niet meer als een verplichting, maar als iets dat bij ons hoort.

Stel je eens voor: met een gezamenlijke moestuin en buurtkast om spullen te gebruiken of ruilen heeft elke wijk een versterkt gemeenschapsgevoel. Zulke initiatieven maken circulariteit tastbaar en brengen mensen dichterbij elkaar. Zo wordt onze stad of wijk niet alleen groener, maar ook socialer en prettiger om in te wonen.

4.3. Nieuwe (digitale) technologie voor een circulaire toekomst

Digitale technologie en innovaties maken het steeds makkelijker om duurzaam te leven. Dankzij nieuwe technieken, zoals blockchain, kunnen we bovendien precies zien waar producten vandaan komen, hoe ze zijn gemaakt en wat de impact ervan is. Daarnaast worden er voortdurend nieuwe materialen ontwikkeld, zoals bioplastics uit planten of milieuvriendelijke alternatieven voor beton. Deze innovaties zorgen ervoor dat we minder afhankelijk worden van schaarse en vervuilende grondstoffen.

Stel je eens voor: een wereld waarin we precies weten welke materialen in onze producten zitten. Dankzij digitale materialenpaspoorten en levenscyclusanalyses (LCA's) komt die wereld steeds dichterbij. Ze laten zien welke grondstoffen er in een stoel, telefoon of zelfs een gebouw zijn verwerkt. Daardoor kunnen we materialen later eenvoudig terugwinnen en opnieuw gebruiken. Ook zijn er apps die je helpen met afval scheiden, platforms waar je spullen kunt delen of tweedehands kopen, of beloningen voor hergebruik.

4.4. Circulariteit dichtbij huis

Circulariteit klinkt vaak ingewikkeld, maar wordt heel concreet zodra je het terugziet in je eigen buurt. Verhalen van buurtgenoten, ondernemers en scholen geven circulariteit een gezicht en zorgen voor herkenning en trots.

Stel je eens voor: jouw buurt bruist van circulaire initiatieven. Je loopt binnen bij een Repair Café en ziet hoe kapotte spullen een tweede leven krijgen. Even verderop ontmoet je mensen in een circulair gemeenschapsgebouw, waar hergebruik en slim omgaan met materialen centraal staan. Of je bezoekt een biobased kinderboerderij die laat zien hoe leuk en leerzaam duurzaamheid kan zijn. Daaraan wil jij toch ook deelnemen of bijdragen?

4.5. Van bezit naar gebruik

Ons consumptiegedrag verandert. Steeds vaker kiezen mensen ervoor om spullen niet meer te bezitten, maar te gebruiken wanneer ze die nodig hebben. We betalen niet meer voor het product zelf, maar voor het gebruik en de service eromheen. Daardoor blijven producten langer in omloop, hebben we minder nieuwe grondstoffen nodig en zetten we samen een stap richting een duurzamere toekomst. Dit stimuleert bedrijven ook om producten te ontwerpen met hoogwaardige materialen, minder grondstoffen en een langere levensduur, waardoor terugname economisch aantrekkelijker wordt.

Stel je eens voor: dat je nooit meer alles zelf hoeft te bezitten. Je leent de boormachine van je buurman, pakt een deelauto wanneer je die nodig hebt of springt op een deelfiets om de stad te verkennen. Je hebt altijd toegang tot wat je nodig hebt, zonder dat je huis volstaat met spullen die je zelden gebruikt. Minder spullen betekent minder afval - en dat draagt direct bij aan een circulaire economie en een duurzame samenleving.

4.6. Bouwen aan de toekomst

De bouw verandert snel. Steeds meer gebouwen worden zo ontworpen dat materialen later eenvoudig opnieuw gebruikt kunnen worden. We zien drie duidelijke ontwikkelingen: biobased materialen (natuurlijke grondstoffen zoals hout, hennep of bamboe worden steeds vaker gebruikt), modulair bouwen (woningen bestaan uit losse modules die je makkelijk kunt samenstellen of uitbreiden), en circulair ontwerpen (al bij het ontwerp wordt nagedacht over minder materiaalgebruik, hergebruik en aanpasbaarheid (adaptief en losmaakbaarheid), zodat afval wordt voorkomen.

Stel je eens voor: gebouwen worden niet meer afgebroken maar uit elkaar gehaald zodat alle materialen opnieuw gebruikt kunnen worden. Er staan muren die je kunt verplaatsen, onderdelen die je eenvoudig losmaakt en hergebruikt: niets gaat verloren. Huizen bestaan uit losse modules die je kunt uitbreiden als je gezin groeit. Gebouwd met natuurlijke materialen uit de regio.

Lokaal duurzaam voedselsysteem voordelen

Economisch

Sociaal

Gezondheid

Ecologisch

- Verhoogt de lokale economie en creëert werkgelegenheid.
- Verhoogt de kennis over duurzame voeding en voedselverwerking.
- Verhoogt de kennis over duurzame voeding en voedselverwerking.

- Verhoogt de toegang tot lokaal duurzaam en gezond voedsel.
- Verhoogt de kennis over duurzame voeding en voedselverwerking.
- Verhoogt de kennis over duurzame voeding en voedselverwerking.

- Vermindert CO2-uitstoot.
- Ondersteunt een gezonde bodem.
- Ondersteunt de biodiversiteit.
- Vermindert afval.
- Verhoogt de weerbaarheid.
- Ondersteunt de voedselketen.

5. De circulaire thema's van Breda

Een duurzaam Breda vraagt om samenwerking, innovatie én lef. Daarom hebben we vijf thema's gekozen waarmee we als stad het verschil willen maken. Deze thema's sluiten aan bij wat belangrijk is voor onze lokale en regionale economie, waar de gemeente invloed op heeft én bij de uitdagingen die we samen moeten aangaan op het gebied van gebouwde omgeving, circulair consumeren en inkopen, bedrijvigheid en ondernemerschap, voedsel en organische reststromen, en grondstoffengebruik.

De rol van de gemeente binnen de circulaire economie is veelzijdig: normerend (bijvoorbeeld bij circulaire eisen bij de inkoop van producten, diensten en projecten), ondersteunend (bijvoorbeeld door het faciliteren van kennisdeling en netwerken, financiële middelen of experimenteerruimte), ondernemend (bijvoorbeeld door samen met de gemeente en marktpartijen een materialendepot op te zetten) of een rol als partner (door als gemeente onderdeel te zijn van het circulaire netwerk). Per thema heeft de gemeente een andere of meerdere rollen.

5.1. Thema I: Breda bouwt biobased en circulair

Breda staat voor een grote uitdaging: we hebben nieuwe woningen nodig, bestaande gebouwen moeten duurzamer worden en ook onze straten, pleinen en infrastructuur vragen om onderhoud en vernieuwing. Dat kost veel materialen en energie. In plaats van steeds meer grondstoffen te gebruiken, kiest Breda voor een andere aanpak: circulair bouwen en ontwikkelen. Dat betekent slim omgaan met wat er al is, materialen hergebruiken en bouwen met duurzame, natuurlijke oplossingen zoals biobased materialen.

In Breda is circulair bouwen volop in beweging. Maar liefst 28 organisaties hebben zich verenigd in Cirkelstad De Baronie. Cirkelstad is een landelijk netwerk waarin bedrijven, overheden en andere koplopers samenwerken aan een toekomst zonder bouwafval. Het doel is helder: een bouweconomie waarin hergebruik het nieuwe normaal is en waarin we bouwen met oog voor mens en milieu. Ook de gemeente Breda doet hierin actief mee.

De gemeente heeft een voorbeeldfunctie. In maatschappelijk vastgoed en projecten wordt circulair gewerkt, bestaande wijken worden verduurzaamd en materialen krijgen een tweede leven. Ook bij de aanleg en het onderhoud van wegen, pleinen en groenvoorzieningen streven we naar circulaire oplossingen. Zo bouwen we samen niet alleen aan een stad die klaar is voor de toekomst, maar ook aan een leefomgeving die schoner, gezonder en duurzamer is voor iedereen. Ook in de nieuwe gebiedsontwikkelingen zoals 't Zoet.

> **Meer circulariteit in eigen bouwprojecten**

Breda wil het goede voorbeeld geven door in gemeentelijke bouw- en ontwikkelprojecten zoveel mogelijk circulair te werken. Dat betekent: circulair ontmantelen in plaats van slopen, losmaakbaar en adaptief bouwen, biobased en gebruikte materialen inzetten en de CO₂-uitstoot drastisch verminderen.

> **Slim omgaan met bestaande kwaliteiten**

In plaats van altijd nieuw te bouwen, benutten we de kracht van wat er al is. Door bestaande gebouwen te isoleren, herontwikkelen en verduurzamen, behouden we waarde en beperken we de inzet van nieuwe grondstoffen.

> **Hergebruik van materialen**

Materialen krijgen een tweede leven. Bij (her)inrichting, sloop, renovatie en nieuwbouw stimuleren we hergebruik van materialen. Bijvoorbeeld door in te zetten op een gemeentelijk materialendepot (en de verkenning van een regionaal bouwdepot met een eigen digitaal platform). Daarmee blijven grondstoffen in de stad circuleren en neemt de afhankelijkheid van nieuwe materialen af.

5.2. Thema II: Breda kiest voor circulair consumeren en inkopen

Breda wil een levendige binnenstad houden: een plek waar je niet alleen komt om te kopen, maar ook om te zijn. Een stad waar ontmoeten, beleven, ervaren en delen centraal staan. Om dit verder uit te breiden is een nieuwe manier van denken nodig: weg van de wegwerpmaatschappij, naar een circulaire stad waarin repareren, hergebruiken, delen en uitlenen de normaalste zaak van de wereld zijn.

Breda is van oudsher een belangrijke, bruisende winkelstad. Om ook in de toekomst aantrekkelijk te blijven geven we circulaire verdienmodellen een belangrijke plek. In de binnenstad zijn steeds meer tweedehands kledingwinkels te vinden. Samen met het ondernemersfonds openen we op Black Friday een Free Fashion Store. Onze eigen winkel Parels heeft tweedehands schatten en we organiseren workshops waarin we van restmaterialen nieuwe producten maken. Daarnaast zijn er leenboxen, een ruilkast en een vraag-aanbod bord waar inwoners spullen kunnen delen.

De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld. Bij inkoop en aanbesteding kiest de gemeente Breda bewust voor circulaire oplossingen: van duurzame materialen tot diensten die verspilling tegengaan. Zo laat de gemeente zien dat circulair consumeren niet alleen iets is voor inwoners en ondernemers, maar ook een verantwoordelijkheid van de overheid zelf.

> **Van place to buy naar place to be**

Breda ontwikkelt haar binnenstad tot een levendige ontmoetingsplek waar nieuwe circulaire verdienmodellen vanzelfsprekend zijn. Concepten als delen, repareren, uitlenen en hergebruik vormen de basis, waardoor de stad aantrekkelijk blijft en toekomstbestendig wordt.

> **Bewust kopen, delen en hergebruiken**

De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld bij inkoop en aanbesteding en stimuleert inwoners en ondernemers om circulaire keuzes te maken. Zo groeit bewustzijn over consumptie en wordt verspilling structureel teruggedrongen.

> **Boegbeelden en zichtbaarheid**

Met inspirerende koplopers en zichtbare initiatieven laat Breda zien dat circulair consumeren werkt. Via marketing, communicatie en het meten van de eigen voetafdruk wordt de beweging tastbaar en krijgen inwoners en bedrijven concrete handvatten om mee te doen.

5.3. Thema III: Breda als circulaire hotspot en denktank

Breda wil uitgroeien tot een internationale hotspot voor Toegepaste Technologie en Creativiteit. Dat betekent: ruimte geven aan innovatieve koplopers, het MKB ondersteunen in de overstap naar een duurzame en digitale economie en zorgen dat circulaire bedrijvigheid de motor wordt van nieuwe werkgelegenheid. Ook op de Bredase bedrijventerreinen. Want als ondernemers de transitie niet maken, dreigt verlies van banen en talent.

Gelukkig zijn er veel bedrijven, onderwijsinstellingen en initiatieven die laten zien dat het anders kan. Breda Circulair heeft 80 partners, er is een makersplaats community met daarin 34 ondernemers, en Curio heeft biobased en circulaire lesprogramma's. Door de verschillende initiatieven te koppelen aan Toegepaste Technologie en Creativiteit zetten we stappen naar een duurzaam en innovatief ondernemersklimaat. Zo ontstaat een stad waar delen, hergebruik en upcycling vanzelfsprekend zijn.

Door circulair te werken, samen te innoveren en materiaalstromen slimmer te benutten, bouwen we aan een veerkrachtige economie. De gemeente neemt hierin een actieve rol: door circulaire koplopers te versterken, het MKB mee te nemen in de transitie en ruimte te creëren voor circulaire bedrijvigheid.

> **Stimuleren van circulaire koplopers**

Breda wil innovatieve circulaire start- en scale-ups, maar ook maatschappelijke initiatieven rond delen, hergebruik en upcycling, laten doorgroeien tot stevige motoren van werkgelegenheid. We kijken hoe we deze koplopers de juiste ruimte, stabiliteit en groeimogelijkheden kunnen geven om Breda internationaal op de kaart te zetten.

> **Breda Circulair als aanjager**

De gemeente en partners nemen een actieve rol in het versnellen van de transitie. Breda Circulair fungeert als katalysator voor kennisdeling, experimenten en circulaire economie-innovatietrajecten (triple helix), en zorgt voor inzicht in materiaalstromen en reductie van impact.

> **Samenwerking als basis**

De kracht van de transitie ligt in samenwerking: tussen bedrijven, onderwijs, overheid en inwoners. Door het MKB te ondersteunen, sectoren te verbinden en ruimte te creëren voor circulaire bedrijvigheid, ontstaat een veerkrachtige economie waarin iedereen mee kan.

5.4. Thema IV: Breda verbindt boer en bord

In Breda werken we aan een toekomst waarin duurzaam en lokaal voedsel gebruikelijk is. Steeds meer initiatieven laten zien hoe dat er in de praktijk uitziet. Denk aan Boerschappen, Wortels, Herenboeren, Food Co-op, The Protein Brewery en BioFreshi: partijen die zich inzetten voor gezond, eerlijk en circulair eten. Samen zorgen zij ervoor dat voedsel niet alleen lekker en lokaal is, maar ook beter voor mens, dier en milieu.

Breda groeit stap voor stap uit tot een stad waar de voedselketen écht duurzaam wordt. Van boer tot bord werken we aan korte, transparante ketens waarin streekproducten vanzelfsprekend zijn en de verbinding tussen stad en land wordt hersteld. Dat betekent: lokaal en duurzaam voedsel produceren, delen en benutten zonder verspilling. En ook verpakkingsvrij.

De gemeente stimuleert samenwerking tussen boeren, tuinders, voedselcollectieven en inwoners, en maakt lokale initiatieven zichtbaar via stadslandbouw, markten en routes. Zo groeit de vraag naar gezonde, regionale producten in winkels, horeca, catering en scholen, en bouwen we samen aan een sterke regionale economie én een gezonde leefomgeving.

> **Lokaal en duurzaam voedsel als basis**

Breda stimuleert korte, transparante ketens waarin gezond, regionaal geteeld voedsel zonder verspilling wordt geproduceerd, gedeeld en benut. Zo herstellen we de verbinding tussen stad en land en maken we verantwoorde consumptie vanzelfsprekend.

> **Meer regionale en duurzame producten in de stad**

Door streekproducten zichtbaar en toegankelijk te maken in winkels, horeca, catering en gemeentelijke voorzieningen groeit de vraag naar duurzame alternatieven en versterken we de regionale economie.

> **Samenwerking tussen boeren en inwoners**

We bouwen aan sterke netwerken van boeren, tuinders, voedselcollectieven en inwoners. Via stadslandbouw, markten en routes maken we lokale initiatieven zichtbaar en vergroten we betrokkenheid en bewustzijn rondom circulair voedsel.

5.5. Thema V: Breda maakt van afval grondstof voor de toekomst

Breda wil zuiniger en slimmer omgaan met grondstoffen. Grondstoffen zijn schaars, raken op en afval wordt veel duurder om te verwerken. Daarom zien we afval niet langer als iets om weg te gooien, maar als een bron van nieuwe waarde. In Breda hebben we onze eigen demontagehal. Hier worden samengestelde producten zorgvuldig uit elkaar gehaald zodat de materialen niet verloren gaan maar opnieuw gebruikt of gerecycled kunnen worden. Dit doen we samen met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Op die manier slaan we twee vliegen in één klap: we besparen grondstoffen én creëren kansen voor mensen.

Daarnaast blijft Breda deelconcepten en reparatie-initiatieven van marktpartijen stimuleren. Daardoor kunnen producten langer meegaan en inwoners makkelijker circulaire keuzes maken. Met campagnes, wijkgerichte projecten en evenementen zoals de Week van de Circulaire Economie wordt circulariteit zichtbaar en tastbaar. Zo groeit het bewustzijn, wordt afvalscheiding laagdrempeliger en zetten we samen stappen naar een stad waarin grondstoffen blijven circuleren.

Daarom verkennen we als gemeente de ontwikkeling van een Circulaire Hub. Een community waar mensen digitaal en fysiek samenwerken aan hergebruik, reparatie en recycling. Deze Hub kan een materialenbank, ambachtscentrum en

wie weet zelfs een milieustation in één worden en het hart vormen van een netwerk van kringloopwinkels, bedrijven en initiatieven die verspilling tegengaan. Een bruisende ontmoetingsplek waar afval verandert in grondstof, waar kennis gedeeld wordt en waar inwoners, ondernemers en makers samen bouwen aan een toekomst zonder verspilling.

> **Circulaire Hub**

Breda gaat een verkennend onderzoek doen naar een Circulaire Hub als fysiek en digitaal knooppunt voor hergebruik en hoogwaardige verwerking van materialen. Deze Hub fungeert als ambachtscentrum, materialenbank en wie weet zelfs een milieustation in één, en vormt de motor voor een circulaire economie in de regio vanuit een sterke community gedachte.

> **Stimuleren deelconcepten en reparatie-initiatieven**

Door initiatieven rond delen, repareren en hergebruiken te ondersteunen, verlengen we de levensduur van producten en verminderen we verspilling. Zo maken we circulaire alternatieven aantrekkelijker en toegankelijker voor inwoners en bedrijven, ook in jouw eigen wijk of buurt.

> **Zichtbaarheid en bewustwording vergroten**

Met campagnes, challenges en evenementen in de dorpen en wijken van Breda wordt circulariteit zichtbaar en tastbaar. Door inwoners actief te betrekken en afvalscheiding laagdrempelig te maken, groeit het draagvlak en versnelt de transitie naar minder restafval.

'Van afval naar grondstof'

VAN WIJEN

6. Hoe verder?

Met vijf duidelijke thema's - van de gebouwde omgeving tot voedsel, van circulair inkopen tot bedrijvigheid en grondstoffengebruik - zet Breda koers naar een toekomst waarin verspilling verleden tijd is en waarde behouden blijft. De gemeente Breda geeft zelf het goede voorbeeld, maar kan dit niet alleen. Het zijn de inwoners, ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke initiatieven die samen met de overheid de beweging kracht geven. Door elkaar te inspireren, kennis te delen en concrete stappen te zetten, neemt Breda een stevige positie in binnen de groep van circulaire koplopers en maakt Breda, ook binnen de regio, het verschil met de inzet van toegepaste technologie en innovatie. Zo bouwen we niet alleen aan een duurzame economie en een gezonde leefomgeving, maar ook aan een stad en een regio waar iedereen trots op kan zijn: nu én in de toekomst.

6.1. Waarom Breda beleid én actie nodig heeft voor een circulaire toekomst

Breda wil in 2050 een circulaire stad zijn. Een stad waarin afval niet het einde is, maar het begin van iets nieuws. Waar spullen worden hergebruikt, grondstoffen behouden blijven en inwoners, ondernemers en makers samen bouwen aan een slimme, schone en toekomstbestendige stad. Om dat doel te halen, is het niet genoeg om alleen goede ideeën te hebben. Er is ook gericht beleid en een krachtig uitvoeringsprogramma nodig. Met de ontwikkeling hiervan kunnen we op korte termijn starten. We weten wat we willen: minder verspilling, meer hergebruik, en een stad die duurzaam groeit. Maar zonder duidelijke plannen en concrete acties blijft het bij losse initiatieven.

6.2. Onderzoek naar een Circulaire Hub

Met toekomstig beleid en uitvoering kunnen we vernieuwende projecten zoals de Circulaire Hub écht realiseren. Met een verkennend onderzoek bepalen we welke functies nodig en haalbaar zijn en kijken we hoe de Circulaire Hub van toegevoegde waarde kan zijn voor de inwoners en ondernemers van Breda. Een toegankelijke plek die community building stimuleert, waar grondstoffen behouden blijven, waar kennis gedeeld wordt en waar circulariteit tot leven komt. Denk aan Repair Cafés, materialenbanken en educatieprogramma's: allemaal op één centrale plek.

6.3. Ontwikkeling van een monitoringinstrument

Het meten van circulariteit is lastig, maar onmisbaar. Ook circulaire koplopers in Breda geven aan hoe belangrijk dit is. Zij willen inzicht in hun impact, zodat ze kunnen laten zien wat er al goed gaat én waar nog winst te behalen valt. Zonder betrouwbare data weten we niet welke maatregelen effect hebben en waar we moeten bijsturen. Onderzoek naar meetmethoden en monitoring is daarom nodig. Breda kan hierbij haar kracht in technologie en creativiteit benutten, bijvoorbeeld met digitale tools en platforms. Data helpt niet alleen om toekomstig beleid te verbeteren, maar ook om inwoners en bedrijven inzicht te geven in hun eigen bijdrage. Het bedrijfsleven wil samen met de gemeente optrekken in het meetbaar maken van een circulaire economie. Zo wordt circulariteit concreet en groeit het draagvlak om samen stappen vooruit te zetten.

6.4. Start van een circulaire campagne

Omdat Breda in 2050 een circulaire stad wil zijn, is een brede campagne onmisbaar om inwoners, ondernemers en scholen actief mee te nemen. Circulariteit is vaak abstract, maar met duidelijke voorbeelden, slimme digitale tools en inspirerende verhalen kan de gemeente laten zien dat circulariteit en duurzaam gedrag eenvoudig, leuk en verbindend is. Zo wordt circulariteit niet alleen beleid, maar een gezamenlijke beweging van een leefbare stad. Hier ligt een belangrijke rol voor de circulaire koplopers van Breda en de communities van Breda Circulair: een groeiende beweging van makers, aanpakkers en toekomstbouwers die samen werken aan een circulaire stad en anderen inspireren om mee te doen.

7. Colofon

Uitgave

Gemeente Breda
december 2025

Afbeeldingen

- > Pagina 1, linksboven: J'Adore Vintage St. Annastraat Breda, Floris Oosterveld i.o.v. Breda Marketing, Beeldbank Breda Marketing
- > Pagina 1, rechtsboven: STEK Breda, Ruben Klink i.o.v. Breda Marketing, Beeldbank Breda Marketing
- > Pagina 4: No Waste Festival, Gemeente Breda
- > Pagina 5: Circulair Economy Night, Else Loof, Beeldmateriaal aangeleverd door Breda Circulair
- > Pagina 11: No Waste Army, Niels Priem, Beeldbank Breda Marketing
- > Pagina 16: Circulair Economy Night, Else Loof, Beeldmateriaal aangeleverd door Breda Circulair
- > Pagina 18: Boerderij Wolfslaar, Wouter Hendrikx
- > Pagina 19: Bus Breda Food Co-op, Lieke Sauer
- > Pagina 20: Circulair ontmantelen in het Havenkwartier, Beeldmateriaal aangeleverd door Vermeulen & Zonen Sloopwerken Breda.
- > Pagina 21: Project De Rode Draad, Iris Vermeij i.o.v. Breda Marketing, Beeldbank Breda Marketing
- > Pagina 24: Wijngaard Dassemus Chaam, Bureau Duizenddingen i.o.v. Breda Marketing, Beeldbank Breda Marketing
- > Pagina 25: Van afval naar grondstof, Beeldmateriaal aangeleverd door Van Wijnen Breda
- > Pagina 27: Klimaatbank STEK, Jilles Verspoor
- > Pagina 29: J'Adore Vintage St. Annastraat Breda, Floris Oosterveld i.o.v. Breda Marketing, Beeldbank Breda Marketing

